

การออกแบบพัฒนาผ้าไทยเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสีเขียวและการใช้
วัสดุที่ยั่งยืนสำหรับผู้ประกอบการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์”
จังหวัดเชียงใหม่

Conceptual design and development of Thai textiles to promote
the Green Economy and Sustainable Materials for One Tambon
One Product (OTOP) Entrepreneurs in Chiang Mai Province

สุญาณี วัฒนกุล¹

Suyanee Watthanakul¹

Corresponding author: Suyanee_watthanakul@cmu.ac.th

Received:16/03/69 Revised:10/04/69 Accepted:10/04/69

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายภาครัฐที่ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไทยที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพผ่านการศึกษาเอกสารเชิงนโยบายและการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 18 ราย ประกอบด้วย ผู้ประกอบการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย กลุ่มผู้บริโภค และเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาพบว่า นโยบายภาครัฐเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก โดยแปรเปลี่ยนภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตสิ่งทอด้วยวัสดุ

¹ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

¹ Faculty of Political Science and Public Administration, Chiang Mai University

ธรรมชาติสู่การสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม บทบาทของเจ้าหน้าที่รัฐในฐานะผู้สนับสนุน นโยบายมีส่วนสำคัญในการยกระดับศักยภาพการผลิตและการขยายช่องทางการตลาด อย่างไรก็ตาม งานวิจัยค้นพบประเด็นสำคัญด้านการปรับตัวของผู้ประกอบการที่เปลี่ยนผ่านจากการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติแบบดั้งเดิม สู่การใช้สารเคมีในกระบวนการคงสภาพสี เพื่อตอบสนองต่อมาตรฐานความต้องการของตลาดโลกและลดปัญหาความไม่คงทนของสี สะท้อนให้เห็นว่าในบริบทของการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น ผู้ประกอบการจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตและกลยุทธ์การดำเนินงานให้สอดคล้องกับพลวัตของกระแสโลกและการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภคในยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ: นโยบายภาครัฐ; ผ้าไทยเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม; หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

Abstract

This research aims to examine government policies promoting the development of eco-friendly Thai textile products among One Tambon One Product (OTOP) entrepreneurs in Chiang Mai Province. Adopting a qualitative research methodology, the study conducted a policy document analysis and in-depth interviews with 20 purposively selected participants, including OTOP textile and apparel entrepreneurs, consumers, and relevant government officials.

The findings reveal that government policies serve as a crucial mechanism for driving the grassroots economy by transforming local wisdom in natural textile production into tangible careers and community income. The role of government officials as policy supporters is vital in enhancing

production potential and expanding market opportunities. However, the study identifies a significant transition in entrepreneur adaptation: shifting from traditional natural dyeing to the use of chemical agents for color fixation to meet global market standards and address colorfastness issues. This reflects that within the context of sustainable development, entrepreneurs must adapt their production processes and operational strategies to align with global dynamics and evolving contemporary consumer behavior.

Keywords: Government Policy; Eco-friendly Thai Textiles; One Tambon One Product (OTOP)

บทนำ

ในทศวรรษปัจจุบันอุตสาหกรรมแฟชั่นและสิ่งทอโลกกำลังเผชิญกับการปรับตัวครั้งสำคัญสู่แนวคิดเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยเฉพาะหมวดหมู่ที่ 12 ด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน และหมวดหมู่ที่ 13 ด้านการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2567) กระแส “แฟชั่นยั่งยืน” (Sustainable Fashion) ได้กลายเป็นบรรทัดฐานใหม่ที่ผู้บริโภคยุคปัจจุบันให้ความสำคัญ โดยมุ่งเน้นไปที่แหล่งที่มาของวัสดุและกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อลดรอยเท้าคาร์บอน (Carbon Footprint) และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าผ่านเส้นใยธรรมชาติและที่ย้อมสีธรรมชาติ

สำหรับประเทศไทย การส่งเสริมความยั่งยืนถูกบรรจุเป็นวาระสำคัญในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ที่มุ่งเน้นการสร้างการเติบโตบนคุณภาพ

ชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดรับกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ที่เน้นการปรับโครงสร้าง เศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจสร้างคุณค่าด้วยนวัตกรรม และโมเดลเศรษฐกิจ BCG ซึ่งเป็นกลไกหลักในการรักษาคุณค่าของทรัพยากรและกระจายรายได้สู่ฐานรากอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2568; สวทช., 2565)

เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ภาครัฐได้นำ แนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่มาใช้เป็นกรอบในการบริหารราชการ โดยมุ่งเน้น การจัดการเชิงผลสัมฤทธิ์ ความคล่องตัว และการปรับบทบาทรัฐจาก "ผู้ควบคุม" เป็น "ผู้อำนวยความสะดวก" (Hood, 1991) กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย โดยเฉพาะสำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน จึงเป็นหน่วยงานยุทธศาสตร์สำคัญในการขับเคลื่อนโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ผ่านการจัดโครงสร้างองค์กรที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อยกระดับสินค้าภูมิปัญญาไทยให้มีมาตรฐานและสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก (กรมการพัฒนาชุมชน, 2567)

จังหวัดเชียงใหม่ ถือเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่มีต้นทุนทางวัฒนธรรมและ ทรัพยากรท้องถิ่นที่เอื้อต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทออย่างสูง อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ในพื้นที่ยังคงต้องเผชิญกับความท้าทายในการปรับตัวให้เท่าทันเทรนด์โลกและการจัดการสิ่งแวดล้อมในกระบวนการผลิต ผู้วิจัยในฐานะนักพัฒนาชุมชนจึงเล็งเห็นความจำเป็นในการเชื่อมโยง “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” เข้ากับ “แนวคิดแฟชั่นยั่งยืน” โดยใช้กระบวนการย้อมสีธรรมชาติ และการจัดการเศษผ้าเหลือใช้ (Circular Textile) มาสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาและพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยนำกรอบแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ มาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกลุ่มส่งเสริมการใช้นวัตกรรมในการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าด้วยรอยเท้าคาร์บอนที่ต่ำลง ผลการศึกษาไม่เพียงแต่จะช่วยสืบสานวัฒนธรรมการทอผ้าไทยให้คงอยู่ แต่ยังเป็นการสร้างโมเดลเศรษฐกิจฐานรากที่เข้มแข็ง ยั่งยืน และสอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงของตลาดโลกตามแนวทางเศรษฐกิจสีเขียวอย่างแท้จริง ได้นำเสนอการสังเคราะห์องค์ความรู้แบบสหวิทยาการ โดยบูรณาการมิติทางรัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาชุมชนเข้าด้วยกัน งานวิจัยนี้ไม่เพียงแต่วิเคราะห์ปรากฏการณ์ผ่านกรอบทฤษฎีเท่านั้น แต่ยังได้เชื่อมโยงแนวคิดเหล่านั้นเข้าสู่การปฏิบัติจริง พร้อมทั้งนำเสนอข้อค้นพบเชิงประจักษ์ที่ช่วยอุดช่องว่างทางวิชาการและเติมเต็มทิศทางการพัฒนาเชิงนโยบายในบริบทของการพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ในมิติของการเชื่อมโยงกรอบแนวคิดและทฤษฎี งานวิจัยได้ใช้แนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่เป็นแกนกลางในการวิเคราะห์และเสนอแนะการปรับเปลี่ยนกระบวนการของหน่วยงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการเปลี่ยนผ่านบทบาทจาก “ผู้ควบคุม” (Regulator) ตามระบบราชการดั้งเดิม ไปสู่การเป็น “ผู้อำนวยความสะดวก” (Facilitator) แนวคิดนี้ถูกนำมาใช้เป็นกลไกในการลดทอนข้อจำกัดทางระเบียบปฏิบัติและเปิดพื้นที่ให้เกิดการจัดการปกครองแบบเครือข่าย (Network Governance) ซึ่งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ควบคู่ไปกับการบูรณาการแนวคิดเศรษฐกิจสีเขียว และทฤษฎีความยั่งยืน เพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยเฉพาะในด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน นอกจากนี้ งานวิจัยยังได้

นำโมเดลเศรษฐกิจ BCG มาใช้เชื่อมระหว่างยุทธศาสตร์ระดับชาติกับการปฏิบัติการในระดับพื้นที่ ผ่านการนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้วัสดุเหลือใช้ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายของภาครัฐที่ส่งเสริมการพัฒนาผ้าไทยต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจสีเขียวภายในประเทศไทย
2. เพื่อเชื่อมโยงการพัฒนาผลิตภัณฑ์เข้ากับนโยบายรัฐบาลกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ NPM แนวคิดเศรษฐกิจสีเขียว และนโยบาย BCG Model ของรัฐบาลไทย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

การศึกษาข้อเสนอแนวทางการออกแบบพัฒนาผ้าไทยเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสีเขียวและการใช้วัสดุที่ยั่งยืน ผู้ประกอบการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ค้นคว้ารวบรวมแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารต่าง ๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นพื้นฐานและแนวทางของการศึกษา โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ แนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ , เศรษฐกิจสีเขียว, ทฤษฎีความยั่งยืน และนโยบาย BCG Model มาบูรณาการรวมกันเพื่อใช้ในการศึกษานี้

แนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management)

1. การเปลี่ยนผ่านกระบวนทัศน์และรากฐานของแนวคิด การจัดการภาครัฐแนวใหม่ ถือเป็นการเปลี่ยนผ่านกระบวนทัศน์ครั้งสำคัญของรัฐประศาสนศาสตร์ ที่มุ่งแก้ไขข้อบกพร่องของระบบราชการดั้งเดิมซึ่งมักประสบปัญหาความล่าช้า การ

ผูกขาดอำนาจ และการใช้งบประมาณอย่างสิ้นเปลือง (Peters, 1996; วสันต์ เหลืองประภัสร์, 2548) รากฐานของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ เกิดจากการบูรณาการทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์สถาบันแนวใหม่และแนวคิดการจัดการนิยม (Managerialism) เข้าด้วยกัน (Barzelay, 2002; ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2546) โดยมุ่งนำแนวคิดและปฏิบัติการจากภาคธุรกิจเอกชนมาประยุกต์ใช้ เพื่อปรับเปลี่ยนมุมมองของภาครัฐให้มีลักษณะคล้าย "ผู้ประกอบการ" และปรับปฏิสัมพันธ์กับประชาชนโดยมองในฐานะ "ลูกค้า" ที่ภาครัฐต้องตอบสนองความต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ (ธัญวัฒน์ รัตนศักดิ์, 2553)

2. กลไกและเป้าหมายการดำเนินงาน หัวใจสำคัญของการบริหารจัดการตามแนวทาง การจัดการภาครัฐแนวใหม่ คือการมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ ที่สามารถวัดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในมิติของผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร (สุเทพ ขวาลิต, 2555; อรกันยา วิฑูรย์, 2555) ภาครัฐยุคใหม่จึงมุ่งลดการควบคุมด้วยกฎระเบียบที่ตายตัว หันมาเพิ่มความยืดหยุ่น ความคล่องตัว และนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเข้ามาสนับสนุนการทำงาน (พัชรารัตน์ สุขภะ, 2562) เป้าหมายสูงสุดคือการสร้างระบบราชการที่มีมาตรฐานเทียบเท่าสากล โปร่งใส ตรวจสอบได้ และสามารถสร้างความพึงพอใจสูงสุดแก่ประชาชน ผู้รับบริการ

3. การปรับโครงสร้างและความท้าทาย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การจัดการภาครัฐแนวใหม่ เสนอให้มีการปรับลดขนาดของหน่วยงานภาครัฐ และนำกลไกตลาดเข้ามาใช้กระตุ้นให้เกิดการแข่งขัน โดยมีข้อสมมติฐานสำคัญว่า ภาครัฐควรแยกบทบาทระหว่าง "ผู้กำหนดความต้องการ" และ "ผู้จัดทำบริการสาธารณะ" ออกจากกันซึ่งนำไปสู่การกระจายอำนาจและการทำสัญญาว่าจ้าง ให้หน่วยงานนอก

ระบบราชการหรือภาคเอกชนเข้ามาดำเนินการแทน (สมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, 2549; วสันต์ เหลืองประภัสร์, 2548) แม้ว่าแนวทางดังกล่าวจะช่วยลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพได้จริง แต่ในขณะเดียวกันก็มีความท้าทายที่ต้องพึงระวัง เช่น ปัญหาความไม่ไว้วางใจระหว่างกลุ่มนักวิชาชีพกับผู้บริหาร หรือข้อกังวลที่ว่าการบริหารแบบเอกชนอาจขัดแย้งกับหลักการพื้นฐานทางประชาธิปไตย (สมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, 2549)

ภายใต้บริบทของการส่งเสริมเศรษฐกิจระดับฐานราก การนำแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ มาปรับใช้จึงสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของภาครัฐที่เปลี่ยนจาก "ผู้ควบคุม" มาเป็น "ผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวก" อย่างแท้จริง การลดข้อจำกัดทางระบบราชการและเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ประกอบการระดับท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมจะช่วยให้การขับเคลื่อนนวัตกรรมใหม่ ๆ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการใช้วัสดุที่ยั่งยืน สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและตอบสนองต่อพลวัตของการแข่งขันในตลาดได้ตรงจุดมากยิ่งขึ้น

แนวคิดเศรษฐกิจสีเขียวและทฤษฎีความยั่งยืน (Green Economy and Sustainability Theory)

1. จุดกำเนิดและรากฐานของความยั่งยืนสู่เศรษฐกิจสีเขียวการขับเคลื่อนนโยบายภาครัฐยุคใหม่ตามแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ มีเป้าหมายสูงสุดประการหนึ่งคือ การสร้างความยั่งยืนในระดับมหภาค ซึ่งสอดคล้องกับ "ทฤษฎีความยั่งยืน (Sustainability Theory)" ที่เริ่มก่อตัวขึ้นตั้งแต่ ค.ศ. 1969 โดยมุ่งเน้นการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ลดทอนโอกาสของคนรุ่นหลัง (วราพร ศรีสุพรรณ, 2534) หัวใจสำคัญของทฤษฎีนี้คือการ

รักษาสสมดุลระหว่าง 3 เสาหลัก (3 Pillars) ได้แก่ มิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (Todorov & Marinova, 2009) จากรากฐานดังกล่าว องค์การสหประชาชาติ (UNEP) ได้นำมาต่อยอดสู่แนวปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้นผ่านแนวคิด "เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy)" ในปี ค.ศ. 2008 และ 2011 โดยนิยามว่าเป็นระบบเศรษฐกิจที่มุ่งยกระดับความเป็นอยู่ของมนุษย์และความเท่าเทียมทางสังคมควบคู่ไปกับการลดความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและความขาดแคลนทรัพยากรอย่างมีนัยสำคัญ (UNEP, 2011)

2. หลักการและกลไกขับเคลื่อนการผลิตที่ยั่งยืน แนวคิดเศรษฐกิจสีเขียวไม่ได้มองการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบไร้ขีดจำกัด แต่วางอยู่บนรากฐานของเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมและเศรษฐศาสตร์เชิงนิเวศ ที่ตระหนักถึงขอบเขตและขีดจำกัดของธรรมชาติ (Daly & Farley, 2011; Tietenberg & Lewis, 2018) การจะบรรลุเป้าหมายนี้ได้ต้องอาศัยหลักการสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ การสร้างความอยู่ดีมีสุข, ความยุติธรรมทางสังคม, การเคารพขอบเขตของระบบนิเวศ, การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ, และการมีธรรมาภิบาลที่ดี (Anderson, K, 2024) ในบริบทของการนำมาปฏิบัติจริง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2556; โสภารัตน์ จารุสมบัติ, 2562) ได้ตีกรอบความหมายของเศรษฐกิจสีเขียวให้ครอบคลุมถึงการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน โดยเฉพาะในภาคธุรกิจที่จะต้องปรับตัวหันมาใช้วัตถุดิบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษตลอดห่วงโซ่การผลิต

3. การบูรณาการสู่เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) แนวทางของเศรษฐกิจสีเขียวถือเป็นเครื่องมือเชิงประจักษ์ในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ โดยเฉพาะในมิติที่เกี่ยวข้องกับ

เศรษฐกิจฐานราก ได้แก่ เป้าหมายที่ 8 การส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจและการจ้างงานสีเขียว (Green Jobs) ที่สร้างโอกาสทางอาชีพในระยะยาว (ILO, 2018) และเป้าหมายที่ 12 การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ซึ่งเน้นย้ำถึงการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการหมุนเวียน และการลดของเสีย (UNEP, 2011) ตลอดจนช่วยลดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (เป้าหมายที่ 13) และรักษาระบบนิเวศทางบก (เป้าหมายที่ 15)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีทั้งหมด จะเห็นได้ว่า การนำทฤษฎีความยั่งยืน และเศรษฐกิจสีเขียว มาปรับใช้กับกลุ่มผู้ประกอบการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” จังหวัดเชียงใหม่ ในการออกแบบและพัฒนาผ้าไทยนั้น ไม่สามารถเกิดขึ้นได้เองโดยปราศจากกลไกสนับสนุน ภาครัฐจึงต้องนำแนวคิด การจัดการภาครัฐแนวใหม่ มาใช้เพื่อทำหน้าที่เป็น “ผู้อำนวยความสะดวก” ในการถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการใช้วัสดุที่ยั่งยืน เช่น สีธรรมชาติ หรือเส้นใยธรรมชาติ การสร้างแรงจูงใจและการลดอุปสรรคในการเข้าถึงทรัพยากร การบูรณาการเชิงนโยบายและการปฏิบัตินี้ จะเป็นกุญแจสำคัญที่ช่วยยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าไทยให้ตอบโจทย์การบริโภคที่ยั่งยืน (SDG12) และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจสีเขียวในระดับท้องถิ่นอย่างแท้จริง

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสังเคราะห์ประเด็นสำคัญที่นำมาสู่การพัฒนารอบแนวความคิดของการวิจัยในครั้งนี้ได้ 3 ประเด็นหลัก

1. การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) และนโยบาย BCG Model ในระดับพื้นที่ ทิศทางการพัฒนาในปัจจุบันมุ่งเน้นการบูรณาการเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) เข้ากับยุทธศาสตร์ชาติ โดยมี นโยบาย

เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model) เป็นกลไกสำคัญ งานวิจัยของ นลพรรณ แสงสุริยัน (2562) และภาสกร บุญคุ้ม และรัตนา ด้วยดี (2565) ชี้ให้เห็นตรงกันว่า การจะบรรลุเป้าหมาย SDGs ได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยงานวิจัย เป็นเครื่องมือในการสร้างนวัตกรรมและแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ สอดคล้องกับ สุชาดา เมฆธรา (2564) และพีรดา สุจริตพันธ์ และคณะ (2567) ที่ระบุว่า การนำ BCG Model มาใช้ จะต้องเตรียมความพร้อมให้กับผู้ประกอบการระดับฐานราก SMEs และ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ในการปรับตัวเข้าสู่การผลิตที่ยั่งยืน การใช้วัสดุหมุนเวียน และการยกระดับมาตรฐานสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ

2. บทบาทของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (NPM) ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ในการขับเคลื่อนนโยบายระดับชาติลงสู่ชุมชน กลไกการบริหารจัดการของภาครัฐในระดับท้องถิ่นถือเป็นหัวใจสำคัญ การประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (NPM) ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานเชิงพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังตัวอย่างจากการศึกษาของ ดัง นกสร ณ บ่อมเพชร และธีรภัทร กิจจา (2567) รวมถึง สุภัทชนีย์ ขุนสิงห์สกุล (2565) ที่พบว่า เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำหลักการ NPM มาใช้ การมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับเอกชนและชุมชน และการทำงานเชิงรุก จะส่งผลให้การบริหารจัดการทรัพยากรท้องถิ่นและการส่งเสริมอาชีพมีความโปร่งใส วัตถุประสงค์ และสร้างความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจชุมชนได้อย่างยั่งยืน

3. ศักยภาพและความท้าทายในการยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าไทยและหัตถกรรม “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ในมิติของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนงานวิจัยของ ชนิสรา มหัทธโนไพศาล (2565) และศักดิพัฒน์ สวัสดิ์สุข (2565)

สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของกลุ่มผู้ประกอบการผ้าทอและหัตถกรรมพื้นถิ่นในการสร้างรายได้และรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการยังคงเผชิญความท้าทายในด้านการขาดนวัตกรรม การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ยังไม่ได้มาตรฐานสากล และข้อจำกัดในการเข้าถึงองค์ความรู้ใหม่ๆ ดังนั้น แนวทางในการแก้ปัญหาที่เห็นผลประจักษ์ชัดเจนประการหนึ่งคือ "การพัฒนาสู่ความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม" ดังที่ ญัฐนิช อินทสระ (2567) ได้ค้นพบว่า การยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าไทยด้วยการใช้กระบวนการย้อมสีธรรมชาติและการใช้วัสดุที่ยั่งยืน ไม่เพียงแต่ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก แต่ยังสามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม ทางเศรษฐกิจและสร้างจุดเด่นทางการตลาดได้สูงกว่าผลิตภัณฑ์ที่ใช้สารเคมีอย่างมีนัยสำคัญ

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น แม้จะมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาผ้าไทย การส่งเสริม “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” และการประยุกต์ใช้ การจัดการภาครัฐแนวใหม่ ในการบริหารท้องถิ่นมาบ้างแล้ว แต่ยังขาดการศึกษาที่บูรณาการแนวคิดทั้งหมดเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำกลไกการจัดการภาครัฐแนวใหม่ มาใช้เป็นเครื่องมือหรือกระบวนการสนับสนุนผู้ประกอบการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ งานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งเข้ามาเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการดังกล่าว เพื่อสร้างต้นแบบเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติที่สมบูรณ์

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

การบูรณาการแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ เศรษฐกิจสีเขียว ทฤษฎีความยั่งยืน และ BCG Model เพื่อการพัฒนาผ้าไทยเชิงสร้างสรรค์ในระดับชุมชน ในยุคที่โลกต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ซ้อนทับ ทั้งจากผลกระทบสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ และกระแสบริโภคนิยมที่ขับเคลื่อนด้วยทุน ความจำเป็นใน

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความยั่งยืนจึงไม่ใช่ทางเลือก แต่คือภารกิจหลักของรัฐและในบริบทของไทย ผ้าไทย ไม่เพียงเป็นมรดกทางวัฒนธรรม หากยังเป็นสัญลักษณ์ของเศรษฐกิจฐานรากที่เชื่อมโยงชีวิต วิถีชุมชน และทรัพยากรธรรมชาติไว้อย่างแน่นหนา การวิจัยเพื่อพัฒนาผ้าไทยให้ตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงต้องอาศัยการเชื่อมโยงแนวคิดทางรัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สิ่งแวดล้อม และทฤษฎีการพัฒนาสมัยใหม่เข้าด้วยกัน โดยเฉพาะแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ซึ่งเสนอให้รัฐทำหน้าที่เสมือนภาคเอกชน คือเน้น “ประสิทธิภาพ และผลลัพธ์” มากกว่าขั้นตอนแบบราชการเดิม แนวคิดนี้เปลี่ยนบทบาทภาครัฐจากผู้ควบคุม กลายเป็น “ผู้สนับสนุน” โดยเฉพาะต่อภาคประชาชนและภาคธุรกิจขนาดย่อม เช่น กลุ่มผู้ประกอบการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่ควรได้รับการส่งเสริมในกระบวนการด้านนวัตกรรม ไม่ใช่เป็นเพียงผู้รับนโยบาย แนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ยังเปิดพื้นที่ให้เกิดความร่วมมือแบบบูรณาการข้ามภาคส่วน ภายใต้แนวทางการจัดการเชิงผลสัมฤทธิ์ ซึ่งเหมาะสมอย่างยิ่งกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีรากฐานจากชุมชน โดยเฉพาะ “ผ้าไทย” ที่ต้องการทั้งการอนุรักษ์มรดกดั้งเดิม และการปรับตัวให้ทันสมัยตอบโจทย์ตลาดสีเขียว แนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ สู่ภาคปฏิบัติ ยังคงต้องเชื่อมโยง เศรษฐกิจสีเขียว ซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจที่เติบโตควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยไม่เบียดเบียนทรัพยากรธรรมชาติ และไม่ลดทอนโอกาสของคนรุ่นต่อไป เศรษฐกิจสีเขียวเป็นเหมือนเป้าหมายที่รัฐจะต้องเพิ่มลงในแผนแต่ละระดับ ในห่วงโซ่การผลิตตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ในบริบทผ้าไทย หมายถึงการเลือกใช้เส้นใยธรรมชาติ ย้อมสีจากพืชพื้นบ้าน ลดของเสียในกระบวนการผลิต และใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า เมื่อนำเศรษฐกิจสีเขียวมาบูรณาการกับแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ภาครัฐจะต้องมี

บทบาทในการส่งเสริมกลุ่มผู้ผลิตในพื้นที่ผ่านการอบรม การให้ทุนวิจัย และการตลาดอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม การสร้างแบรนด์และการเข้าถึงตลาดออนไลน์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งล้วนเป็นกลไกที่แนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ และเศรษฐกิจสีเขียว ต่างเห็นพ้องตรงกัน อย่างไรก็ตามการพัฒนาใด ๆ ที่ปราศจากการรอบของ “ความยั่งยืน” ย่อมเปราะบางและไม่มั่นคง แนวคิดการพัฒนายั่งยืน ได้รับการยอมรับในระดับสากลว่าต้องตั้งอยู่บนฐานของ 3 เสาหลัก คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในงานวิจัยนี้ ผ้าไทยจึงไม่ใช่เพียงสินค้าเพื่อการขาย แต่คือสื่อกลางของความสัมพันธระหว่างผู้คนกับวัฒนธรรมและธรรมชาติเชื่อมโยงระหว่างอดีต ปัจจุบัน อนาคต เข้าไว้ด้วยกัน การรักษาสมดุลระหว่างคุณค่าทางเศรษฐกิจการสร้างรายได้จากสินค้าแฟชั่นกับคุณค่าทางสังคมการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า จึงเป็นหัวใจของการพัฒนายั่งยืน ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ อย่างน้อย 3 ข้อ ได้แก่ เป้าหมายที่ 12 การบริโภคและการผลิตอย่างยั่งยืนเป้าหมายที่ 13 การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเป้าหมายที่ 15 การอนุรักษ์ระบบนิเวศบนบก และเมื่อเชื่อมโยงเข้ากับนโยบายระดับชาติ แนวทางทั้งหมดนี้สามารถรวมได้ภายใต้กรอบ BCG Model ซึ่งเป็นโมเดลเศรษฐกิจของไทยในยุคใหม่ที่มีรวม 3 เสาหลัก ได้แก่ การใช้ทรัพยากรชีวภาพอย่างคุ้มค่า การหมุนเวียนทรัพยากร ลดของเสีย การพัฒนาโดยไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม BCG Model จึงทำหน้าที่เป็นสะพานที่เชื่อมระหว่างนโยบายกับการนำไปปฏิบัติ เป็นโมเดลที่มีความยืดหยุ่นแต่ชัดเจนในทิศทาง ทำให้ผ้าไทยในชุมชนเล็ก ๆ สามารถเชื่อมโยงกับนโยบายระดับชาติและตลาดโลกได้ในคราวเดียว ผ้าไทยในปัจจุบันจึงมิใช่เพียงผืนผ้าที่ทอขึ้นจากเส้นใยธรรมชาติ หากแต่เป็น เส้นใย

ของการพัฒนา ที่เชื่อมโยงแนวคิดการจัดการสมัยใหม่ การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมีจิตสำนึก และการอนุรักษ์วัฒนธรรมไว้อย่างสมบูรณ์ การบูรณาการแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่, เศรษฐกิจสีเขียว, ความยั่งยืน และ BCG Model จึงมิได้เป็นเพียงการรวมนโยบาย แต่คือการจัดวางอนาคตของผู้ประกอบการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ให้อยู่บนรากฐานที่มั่นคง แข็งแรง และยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของผู้ประกอบการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไทยอย่างแท้จริง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาการออกแบบพัฒนาผ้าไทยเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสีเขียวและการใช้วัสดุที่ยั่งยืน ผู้ประกอบการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการงานวิจัย โดยมีขั้นตอนการศึกษาดังนี้

การเลือกกรณีศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ถือเป็นหนึ่งในพื้นที่ ที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสิ่งทอและผ้าไทยที่เข้มแข็งที่สุดของประเทศไทย โดยเฉพาะในกลุ่มชาติพันธุ์และชุมชนชนบทที่มีทักษะด้านหัตถกรรมการทอผ้า ย้อมสี และการใช้วัสดุธรรมชาติต่อเนื่องมายาวนาน นอกจากนี้ เชียงใหม่ยังเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจสีเขียว และ BCG Model ที่เน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนจากทรัพยากรภายในพื้นที่นั้น เล็งเห็นถึง ความสำคัญของผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ผลิตออกมาโดยคำนึงถึงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและอนุรักษ์ธรรมชาติ ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนนโยบายภาครัฐและยังมีส่วนช่วยในการรักษาสิ่งแวดล้อมที่โลกกำลังเผชิญ ทั้งภาวะโลกร้อน ภาวะมลพิษรวมถึงภาวะที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก จังหวัดเชียงใหม่ยังเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจภายในประเทศ ผู้ประกอบการ “หนึ่ง

ตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ที่มีการสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์จากการย้อมสีธรรมชาติหรือผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากวัสดุเหลือใช้ทำให้เกิดการใช้วัสดุที่ยั่งยืน เป็นกรณีศึกษาสำหรับงานวิจัยนี้

การออกแบบการวิจัย การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) คือแนวทางการศึกษาวิจัยที่มุ่งเน้นการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคม พฤติกรรมและการให้ความหมายของมนุษย์ในบริบทที่เป็นธรรมชาติโดยไม่ได้มุ่งเน้นการวัดค่าเป็นตัวเลขทางสถิติ (Creswell & Poth, 2018)

แหล่งข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการทบทวน แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงเอกสารบทความต่าง ๆ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ รวมถึงแผนยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, BCG MODEL

2) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่กำหนดไว้ โดยรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ที่กำหนดไว้ตามเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพคือ

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก แบบเป็นทางการจากผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยใช้การเลือกกลุ่มแบบเฉพาะเจาะจง โดยไม่อาศัยกลุ่มตัวอย่างทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วย

- กลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการทางตรงได้แก่ผู้ประกอบการ“หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีการสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์จากการย้อมสีธรรมชาติหรือผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากวัสดุเหลือใช้ทำให้เกิดการใช้วัสดุที่ยั่งยืน

- นักวิชาการพัฒนาชุมชน ภายใต้สังกัดกรมการพัฒนาชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการดำเนินโครงการ

-กลุ่มลูกค้าที่มีการซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีการใช้สีธรรมชาติหรือการใช้วัสดุที่ยั่งยืนจาก กลุ่มผู้ประกอบการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์”

ประชากรผู้ให้ข้อมูลหลักและเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อมูลที่ใช้เกณฑ์
ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลคือผู้เกี่ยวข้องโดยตรงและผู้เกี่ยวข้องทางอ้อม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้เกี่ยวข้องทางตรงคือกลุ่มผู้ประกอบการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์”ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องโดยตรงจากการส่งเสริมนโยบายรัฐและสนับสนุน และกลุ่มลูกค้าที่เลือกใช้และซื้อผลิตภัณฑ์ จำนวนทั้งสิ้น 10 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้เกี่ยวข้องทางอ้อมคือกลุ่มผู้ประกอบการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์”ที่ไม่ได้มีการผลิต สร้างสรรค์จากสีธรรมชาติหรือการใช้วัสดุที่ยั่งยืน และกลุ่มลูกค้าที่ไม่ได้เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่มาจากสีธรรมชาติและวัสดุที่ยั่งยืน จำนวนทั้งสิ้น 8 คน

แนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่ได้ดำเนินการกำหนดไว้เพื่อให้สามารถได้ข้อมูลอย่างครบถ้วนตามประเด็นคำถามต่าง ๆ และวัตถุประสงค์ ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดวิธีการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยการใช้วิธีการ ดังนี้

- การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In - depth Interview) ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) ทั้งในรูปแบบการสัมภาษณ์ที่เป็นทางการ (Formal Interview) และไม่เป็นทางการ (Informal

Interview) โดยผู้ให้ข้อมูลต้องมีความพร้อมและยินดีเปิดเผยข้อมูล มีการกำหนดโครงสร้างของประเด็นคำถาม คำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open - ended Questions) และสามารถ ซักถามเพิ่มเติมในประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ในระหว่างการพูดคุย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structure Interview Form)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้ดำเนินการโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) 1) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) คือ การสร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่ได้ทำการศึกษา จากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำเนื้อหาข้อสรุป และนำมาใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) เป็นลักษณะการรวบรวมข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ แล้วนำมาสรุปเรียบเรียงความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่มที่ได้ตอบคำถาม เพื่อทำการสรุปตามประเด็นการศึกษา

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้า (Data Triangulations) โดยเก็บข้อมูลจากแหล่งที่มาต่าง ๆ ข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) และวิธีการสืบค้นจาก เอกสาร (Documentary) จากกรณีศึกษาโดยนำข้อมูลมาตรวจสอบซึ่งกันและกัน ซึ่งทำให้เชื่อมั่นใน ข้อมูลที่ได้มีความน่าเชื่อถือ และมีความครอบคลุมต่อบริบทในการศึกษาในครั้งนี้ อีกทั้ง ตามหลักการของการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า

1. พัฒนาการของนโยบายการส่งเสริมผ้าไทยสู่เศรษฐกิจสีเขียวจากมุมมองของผู้ปฏิบัติ มีลักษณะของการบูรณาการระหว่าง วิถีดั้งเดิมของชุมชนและ การแทรกแซงเชิงนโยบายของรัฐ ในระยะเริ่มต้น การผลิตผ้าไทยด้วยสรีรรมชาติ มีรากฐานมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมา มากกว่าการขับเคลื่อนด้วยนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมโดยตรง จวบจน รัฐเริ่มเข้ามามีบทบาทเชิงโครงสร้างในช่วงปี พ.ศ. 2549 ผ่านนโยบาย "หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ " โดยกรมการพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการดึงเศรษฐกิจนอกระบบ เข้าสู่ระบบ การขึ้นทะเบียนและการรับรองมาตรฐาน จุดเปลี่ยนสำคัญที่ผลักดันมิติเศรษฐกิจสีเขียวอย่างเป็นรูปธรรม เกิดจากการกระตุ้นของภาครัฐผ่านโครงการพระราชทาน "ผ้าไทยใส่ให้สนุก" ซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวเร่ง ในการสร้าง อุปสงค์เทียม ดึงดูดกลุ่มผู้บริโภคระดับองค์กร ข้าราชการ และสถาบันการศึกษา นโยบายดังกล่าวไม่เพียงแต่ขยายฐานตลาดจากกลุ่มเฉพาะ สู่ตลาดมวลชน อีกทั้งยังทำหน้าที่เป็นแพลตฟอร์มผ่านการประกวดลายผ้า ที่เปิดโอกาสให้เกิดการจัดการปกครองแบบเครือข่าย (Network Governance) ซึ่งเป็นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และสถาบันการศึกษา เพื่อยกระดับการออกแบบบรรจุภัณฑ์และการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างเป็นระบบ

ความเป็นไปได้และความท้าทายในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไทยที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไทยสู่แนวคิดเศรษฐกิจสีเขียว มีความเป็นไปได้สูงในเชิงพาณิชย์ โดยมีหลักฐานเชิงประจักษ์จากความสำเร็จของผู้ประกอบการและการเติบโตของอุปสงค์ โดยเฉพาะพฤติกรรมผู้บริโภคหลังวิกฤตการณ์โควิด-19 ที่ให้ความสำคัญกับสุขภาวะ การหลีกเลี่ยงสารเคมี และการลดรอยเท้าคาร์บอน (Carbon Footprint) อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการยังคงเผชิญกับต้นทุนการเปลี่ยนผ่าน และข้อจำกัดเชิงโครงสร้างของระบบนิเวศการผลิต ได้แก่ ต้นทุนแฝง ข้อจำกัด

ด้านปริมาณวัตถุดิบธรรมชาติที่ต้องใช้จำนวนมาก ปัญหาความคงทนของสี และผลกระทบเชิงลบด้านมลพิษทางอากาศ (PM 2.5) จากกระบวนการต้มสีย้อมด้วยฟืน ซึ่งสะท้อนความขัดแย้ง เชิงตรรกะว่ากระบวนการผลิตทางธรรมชาติอาจไม่ได้ปราศจากมลพิษเสมอไป

นอกจากนี้ การประกาศเขตพื้นที่ป่าสงวนส่งผลให้ชุมชนขาดการเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบความยั่งยืนของอุตสาหกรรมนี้จึงจำเป็นต้องอาศัยความสามารถในการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) ควบคู่ไปกับการพัฒนานวัตกรรมด้านพลังงาน ความร้อนในกระบวนการย้อมสี การสร้างมูลค่าเพิ่มสู่ผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมและนิเวศวิทยา

การนำวัสดุธรรมชาติและวัสดุเหลือใช้มาประยุกต์ในการออกแบบ เป็นกลไกสำคัญในการยกระดับผ้าไทยจากสินค้า โภคภัณฑ์ สู่ผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมและนิเวศวิทยา ผ่านกระบวนการสร้างมูลค่าเพิ่ม 2 มิติหลัก ได้แก่ มิติการเพิ่มมูลค่าผ่านเศรษฐกิจหมุนเวียน การประยุกต์ใช้แนวคิดการออกแบบที่ปราศจากขยะ (Zero Waste Design) เช่น การนำเศษผ้าเหลือใช้มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ (Upcycling) หรือการนำมูลช้างมาสกัดเป็นสีย้อม ซึ่งเป็นการเปลี่ยนของเสียให้เป็นทรัพยากรที่ตอบโจทย์ผู้บริโภคใหม่และองค์กรขนาดใหญ่ มิติการเพิ่มมูลค่าผ่านการตลาดเชิงสัมพันธ์ภาพและการเล่าเรื่อง (Storytelling) ผู้ประกอบการ สามารถสร้างความเต็มใจที่จะจ่าย โดยหลีกเลี่ยงการแข่งขันด้านราคา ผ่านกลยุทธ์การสื่อสารอัตลักษณ์ ที่มาของสีธรรมชาติ ความอุตสาหกรรมในกระบวนการผลิต และผลลัพธ์ด้านการกระจายรายได้สู่ชุมชนควบคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การผสมผสานเรื่องราวเหล่านี้ช่วยสร้างมูลค่าทางจิตใจ ที่อุตสาหกรรมเคมีไม่สามารถทดแทนได้

2. การส่งเสริมผู้ประกอบการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายผ่านแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ และโมเดลเศรษฐกิจ BCG เพื่อยกระดับผู้ประกอบการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและ

แก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง ภาครัฐควรปรับกระบวนการตัดสินใจโดยบูรณาการแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ เศรษฐกิจสีเขียว และโมเดลเศรษฐกิจ BCG ดังนั้น การปรับบทบาทของภาครัฐ ภาครัฐควรเปลี่ยนบทบาทจาก "ผู้ควบคุม" (Regulator) สู่การเป็น "ผู้อำนวยความสะดวก" (Facilitator) โดยสนับสนุนการเข้าถึงสินเชื่อรายย่อยอย่างต่อเนื่อง เช่น กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี รวมทั้งเปลี่ยนรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการจากการสอนทักษะการทอผ้าหรือย้อมสี ไปสู่การเสริมสร้างสมรรถนะด้านการตลาดดิจิทัลและพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) เพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตการขาดแคลนผู้สืบทอด

การขับเคลื่อนผ่านโมเดลเศรษฐกิจ BCG ควรผลักดันให้เกิดพื้นที่นวัตกรรมป่าชุมชนสำหรับการเพาะปลูกพืชให้สีธรรมชาติ เพื่อสร้างความมั่นคงทางวัตถุดิบและลดการพึ่งพาพื้นที่ป่าอนุรักษ์ นอกจากนี้ ควรยกระดับนโยบายการจัดการของเสียให้เป็นวาระระดับจังหวัด โดยสนับสนุนองค์ความรู้และเทคโนโลยีขนาดเล็กในการแปรรูปวัสดุเหลือใช้ ตลอดจนส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรข้ามพื้นที่ เช่น การนำมูลช้างจากอำเภอมะนัง มาใช้เป็นสีย้อมใน อำเภอมองทอง เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

บทความวิชาการฉบับนี้ เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการ สำหรับงานวิจัยเรื่อง การส่งเสริมเศรษฐกิจสีเขียวและวัสดุที่ยั่งยืนในการพัฒนาผ้าไทยสำหรับผู้ประกอบการ "หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์" ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยได้บูรณาการข้อค้นพบเชิงประจักษ์ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการ "หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์" เข้ากับการศึกษาเชิงเอกสาร ที่เป็นยุทธศาสตร์หลักของประเทศ เพื่อให้ข้อเสนอแนะมี

สอดคล้องกับบริบทความเป็นจริง และสามารถนำไปขับเคลื่อนเป็นนโยบาย
สาธารณะได้อย่างเป็นรูปธรรม

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยการขับเคลื่อนผ้าไทยสู่เศรษฐกิจสีเขียวอย่าง
ยั่งยืน การปลดล็อกข้อจำกัดทางกฎหมายและการจัดการทรัพยากรร่วม จากข้อ
ค้นพบจากการสัมภาษณ์ พบอุปสรรคเชิงโครงสร้างที่สำคัญคือ การประกาศพื้นที่
"อุทยานป่าสงวน" ที่ทับซ้อนกับพื้นที่หาของป่าดั้งเดิม ส่งผลให้ผู้ประกอบการไม่
สามารถเข้าถึงวัตถุดิบให้ธรรมชาติ ได้ดังในอดีต ภาครัฐจึงควรทบทวนและบูรณา
การนโยบายการอนุรักษ์ป่าไม้เข้ากับ แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนา
ประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2570 โดยเฉพาะในมิติของ
เศรษฐกิจชีวภาพ ที่มุ่งเน้นการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพมาสร้างมูลค่าเพิ่ม
(กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2564) รัฐควรนำแนวคิด
การจัดการภาครัฐแนวใหม่ มาใช้ โดยลดการควบคุมแบบรวม รัฐควรสนับสนุนให้
เกิดการจัดตั้ง "ศูนย์เรียนรู้และแปลงปลูกพืชให้ธรรมชาติ" แบบบูรณาการ เพื่อ
สร้างความมั่นคงทางห่วงโซ่อุปทานในระยะยาว

การพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีสีเขียวเพื่อลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม
งานวิจัยชี้ให้เห็นข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งกับวิธีดั้งเดิมจากภูมิปัญญา สะท้อนว่า
กระบวนการตักต้อนธรรมชาติจำเป็นต้องใช้พื้นที่จำนวนมาก ซึ่งก่อให้เกิดมลพิษ
ทางอากาศและฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) หมวดหมายที่ 10 ที่มุ่ง
พัฒนาประเทศไทยสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ (สำนักงานสภาพ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ดังนั้น ภาครัฐและสถาบันการศึกษา

ควรจัดสรรงบประมาณการวิจัยเพื่อพัฒนา "เตาต้มสีย้อมประหยัดพลังงานและไร้อันตราย" หรือส่งเสริมการประยุกต์ใช้พลังงานทดแทน ในกระบวนการผลิต เพื่อยกระดับอุตสาหกรรมผ้าไทยสู่ระบบเศรษฐกิจสีเขียว อย่างแท้จริงตลอดห่วงโซ่คุณค่า

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการสำหรับหน่วยงานสนับสนุนและผู้ประกอบการ "หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์" การยกระดับขีดความสามารถด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และการออกแบบ ผลวิจัยสะท้อนให้เห็นถึง ช่องว่างทางทักษะ อย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มผู้ประกอบการ "หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์" มีความเชี่ยวชาญระดับสูงในกระบวนการผลิตต้นน้ำ ทอผ้า ย้อมสี ทว่ายังขาดแคลนสมรรถนะการจัดการปลายน้ำ ได้แก่ การตลาดดิจิทัล การสร้างแบรนด์ และการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ผนวกกับการเผชิญวิกฤตโครงสร้างประชากร ที่มีแนวโน้มเป็นสังคมสูงวัย กรมการพัฒนาชุมชน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก ควรปรับเปลี่ยนรูปแบบนโยบาย จากการจัดอบรมทักษะการผลิต ไปสู่การทำหน้าที่เป็น "ผู้อำนวยความสะดวก ในการจับคู่ธุรกิจ ระหว่าง "กลุ่มช่างทอผ้า ผู้สูงอายุ" กับ "นักออกแบบหรือนักการตลาดดิจิทัลรุ่นใหม่" (กรมการพัฒนาชุมชน, 2566) การบูรณาการข้ามรุ่น นี้จะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มและดึงดูดทายาทให้กลับมาสืบทอดกิจการ ผ่านโอกาสในการสร้างรายได้ออนไลน์

การต่อยอดอุปสงค์เชิงนโยบายและการบูรณาการเศรษฐกิจหมุนเวียน ข้อค้นพบยืนยันว่า โครงการตามแนวพระดำริฯ "ผ้าไทยใส่ให้สนุก" ได้พิสูจน์แล้วว่าเป็นตัวเร่ง ที่สามารถสร้างอุปสงค์เทียม ให้กับตลาดผ้าไทยได้อย่างมหาศาล ทั้งในกลุ่มหน่วยงานราชการ และตลาดระหว่างธุรกิจ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรขยายความสำเร็จนี้เพื่อขับเคลื่อนสู่ตลาดเอกชนระดับสากล ควบคู่ไปกับผลักดันแนวคิด

เศรษฐกิจหมุนเวียน ตามยุทธศาสตร์ BCG โดยส่งเสริม การเพิ่มมูลค่าจากวัสดุเหลือใช้ (Upcycling) เช่น นำเศษผ้ามาแปรรูปทำตุ๊กตา หรือ การประยุกต์ใช้มูลช้างเป็นวัตถุดิบในการย้อมสี นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐควรจัดตั้งกลไกการประกวดหรือรับรองมาตรฐาน สำหรับผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากกระบวนการ Zero Waste เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและยกระดับความเต็มใจในการจ่าย ของผู้บริโภคผ่านกลยุทธ์การเล่าเรื่อง (Storytelling) ที่มีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป การประเมินวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ ควรมีการวิจัยเชิงปริมาณทางวิทยาศาสตร์ เพื่อเปรียบเทียบรอยเท้าคาร์บอน (Carbon Footprint) ระหว่างกระบวนการย้อมสีธรรมชาติที่อาศัยเชื้อเพลิงชีวมวล(ฟืน) กับกระบวนการย้อมสีเคมีที่ได้มาตรฐานความปลอดภัย เพื่อให้ได้ข้อสรุปเชิงประจักษ์ว่ากระบวนการผลิตรูปแบบใดที่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ภายใต้บริบทการผลิตของพื้นที่ภาคเหนือ การศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายต่อผลิตภัณฑ์ ผ้าไทย ควรดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณในกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคระดับสากลและกลุ่มคนรุ่นใหม่ เพื่อประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของ กลยุทธ์เรื่องราว (Storytelling) ตลอดจนมิติ ความโปร่งใสทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นฐานข้อมูลสำคัญ สำหรับผู้ประกอบการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ในการกำหนดกลยุทธ์การตั้งราคาที่เหมาะสมและสะท้อนมูลค่าที่แท้จริงของผลิตภัณฑ์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2564). แผนปฏิบัติการ
ด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ.
2564-2570. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

กระทรวงมหาดไทย. กรมการพัฒนาชุมชน. (2566). รายงานนโยบายกรมการ
พัฒนาชุมชนด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

กระทรวงมหาดไทย. กรมการพัฒนาชุมชน. (2567). แนวทางการขับเคลื่อน
โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ชนิสรา มัทธนไพศาล. (2565). การยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นถิ่นและการ
สื่อสารอัตลักษณ์ความเชื่อของชุมชนลาวครั่ง ตำบลกุดจอก จังหวัด
ชัยนาท. วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการสื่อสาร, 9(2), 105-128.

ณัฐนิช อินทสระ. (2567). ผลกระทบของการย้อมสีธรรมชาติที่มีต่อการลดก๊าซเรือน
กระจกในกระบวนการผลิตสิ่งทอพื้นเมือง. เอกสารวิจัยส่วนบุคคลตาม
หลักสูตรนักบริหารระดับสูง (นบส. 1) รุ่นที่ 100, วิทยาลัยการพัฒนารัฐบาล
กรมการพัฒนาชุมชน. ค้นเมื่อ 22 ตุลาคม 2568, จาก
https://www.ocsc.go.th/wp-content/uploads/2024/09/IS10053_ณัฐนิช-อินทสระ.pdf

ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2546). แนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่. กรุงเทพมหานคร:
วิทยาลัยการจัดการ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธัญยวัฒน์ รัตนศักดิ์. (2553). บทบาทรัฐในฐานะผู้ประกอบการและการบริการลูกค้า.
เชียงใหม่: คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- นภสร ณ ป้อมเพชร และธีรภัทร กิจจา. (2567). การบริหารงานเชิงพื้นที่เพื่อเศรษฐกิจชุมชน: กรณีศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในเขตพื้นที่ภาคกลาง. ใน รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 19 ประจำปีการศึกษา 2567, 18-33. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.
- นลพรรณ แสงสุริยัน. (2562). การบูรณาการเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับพื้นที่. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 10(1), 329-342.
- พัชรราวัลย์ ศุภภะ. (2562). นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการสนับสนุนการทำงานภาครัฐ. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 10(2), 241-255.
- พีรดา สุจริตพันธ์, วชิราภรณ์ พงษ์วรสิทธิ์, และ ปัญญา ปานนิล. (2567). ความพร้อมของผู้ประกอบการ OTOP ต่อโมเดลเศรษฐกิจ BCG: กรณีศึกษากลุ่มสินค้าของใช้ ของตกแต่ง และของที่ระลึก ในเขตจังหวัดพื้นที่ภาคกลาง. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 15(1), 125-141.
- ภาสกร บุญคุ้ม และ รัตนา ด้วยดี. (2565). งานวิจัยเพื่อการสร้างนวัตกรรมชุมชน: แนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน. วารสาร นวัตกรรมและการจัดการ, 7(2), 45-58.
- วรพร ศรีสุพรรณ. (2534). ทฤษฎีความยั่งยืนและการจัดการทรัพยากร. เชียงใหม่: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วสันต์ เหลืองประภัสร์. (2548). การจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการบริหารการปกครองในระบอบประชาธิปไตย: สองกระแสความคิดในการบริหารงานภาครัฐ "ลูกค้ำ" หรือ "พลเมือง". รัฐศาสตร์สาร, 26(2), 35-86.

- ศักดิ์พัฒน์ สวัสดิ์สุข. (2565). ศักยภาพหัตถกรรม OTOP และอัตลักษณ์วัฒนธรรม
ไทย: แนวทางการยกระดับเพื่อการส่งออก. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและ
ศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 23(2), 88-102.
- ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. (2567). รายงานเป้าหมายการ
พัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs). ค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2568, จาก
<https://www.sdgmove.com/>
- สมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. (2549). ความท้าทายของการบริหารจัดการภาครัฐแบบเอกชน.
วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2(2), 45-62.
- สุชาติ เมฆธรา (2564). การสนับสนุนการขับเคลื่อนโมเดลเศรษฐกิจชีวภาพ
เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียวของไทย โดยใช้ประโยชน์จาก
นโยบายสีเขียวของสหภาพยุโรป. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตร
นักบริหารการทูต รุ่นที่ 13. สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ
กระทรวงการต่างประเทศ.
- สุเทพ ขวิลิต. (2555). การจัดการเชิงผลสัมฤทธิ์ในภาครัฐ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์
หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภัทธีร์ ชุนสิงห์สกุล. (2565). เครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการ
ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาลุ่มน้ำสาขาในเขตภาคเหนือ.
วารสารบริหารปกครอง มหาวิทยาลัยบูรพา, 11(1), 120-145.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). นิยามและ
กรอบเศรษฐกิจสีเขียว. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570)*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2568). *ทิศทางยุทธศาสตร์ชาติและการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2565). *โมเดลเศรษฐกิจ BCG เพื่อการกระจายรายได้*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- โสภารัตน์ จารุสมบัติ. (2562). การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนในภาคธุรกิจ: นโยบายและแนวปฏิบัติของประเทศไทย. *รัฐศาสตร์สาร*, 40(2), 155-198.
- อรกันยา วิฑูรย์. (2555). ตัวชี้วัดความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรภาครัฐ: แนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามหลักธรรมาภิบาล. *วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 4(3), 75-89.
- Anderson, K. (2024). Principles of green economy: Strategies for sustainable development and environmental resilience. *Journal of Sustainable Economics*, 12(3), 45-62.
- Barzelay, M. (2002). *The new public management: Improving research and policy dialogue*. Berkeley, CA: University of California Press.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2018). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Daly, H. E., & Farley, J. (2011). *Ecological Economics: Principles and Applications* (2nd ed.). Washington D.C.: Island Press.

- Hood, C. (1991). A Public Management for All Seasons?. *Public Administration*, 69(1), 3-19.
- International Labour Organization. (2018). *World Employment and Social Outlook: Greening with Jobs*. Geneva: International Labour Organization.
- Peters, B. G. (1996). *The Future of Governing: Four Emerging Models*. Lawrence, KS: University Press of Kansas.
- Tietenberg, T., & Lewis, L. (2018). *Environmental and Natural Resource Economics (11th ed.)*. New York: Routledge.
- Todorov, V., & Marinova, D. (2009). Models of sustainability. In R. S. Anderssen, R. D. Braddock, & L. T. H. Newham (Eds.), 18th World IMACS Congress and International Congress on Modelling and Simulation (MODSIM09) (pp. 2352-2358). Cairns, Australia: Modelling and Simulation Society of Australia and New Zealand and International Association for Mathematics and Computers in Simulation.
- United Nations Environment Programme. (2011). *Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication*. Nairobi: Author